

ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЧАСТОТНОГО АНАЛІЗУ СЛОВОВЖИВАНЬ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ “ОБЛІК І АУДИТ”

Показано можливість використання результатів частотного аналізу слововживань у процесі викладання англійської мови для студентів напряму підготовки “Облік і аудит”, що з високою ймовірністю підвищить ефективність навчання іноземної мови. Акцентовано увагу на необхідності

взаємодії вчених сфер лінгвістики та бухгалтерського обліку при проведенні досліджень
Ключові слова: англійська мова, методика викладання, частотний аналіз слововживань

Постановка проблеми. Априорі для опанування іноземної мови, тим більше спеціалізованої, потрібна чітка та глибока мотивація. Однак, враховуючи, що обсяги спеціалізованої лексики у бухгалтерському обліку є суттєвими, студенти часто втрачають мотивацію вже на початкових етапах навчання фахової іноземної мови, оскільки кількість термінології, яку необхідно заучувати, велика. Це призводить до низької ефективності традиційних методичних підходів, що базуються на поданні лексики великими блоками за окремими темами.

Розширення (трансформація) усталених методичних підходів, в т.ч. і авторських, за рахунок включення найбільш уживаних слів у даній предметній області (зокрема, бухгалтерський облік, аналіз та аудит), має стати перспективним напрямом розвитку методики навчання англійської мови фахового спрямування.

При викладанні англійської мови для студентів, що навчаються за напрямом підготовки “Облік і аудит”, в першу чергу слід звернути увагу на терміни і слова англомовної спеціалізованої літератури, щонайчастіше зустрічаються.

Застосуванню у викладанні фахової англійської мови для студентів напряму підготовки “Облік і аудит” методик, побудованих на результатах частотного аналізу слововживань, а також питанням побудови спеціалізованого частотного словника найбільш уживаних англійських термінів у сфері “облік і аудит” фахівцями-лінгвістами досі не присвячено уваги. Більше того, наукова спільнота вчених-лінгвістів не обізнана із конкретними результатами у даному напрямі, які наявні на сьогодні, отриманими вченими-бухгалтерами та фахівцями з інформаційно-комп’ютерних технологій.

Мета дослідження – показати можливість використання результатів частотного аналізу слововживань у процесі викладання англійської мови для студентів напряму підготовки “Облік і аудит”, що з високою ймовірністю підвищить ефективність навчання іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Частотний аналіз слововживання вже протягом тривалого періоду часу використовується у мовознавстві і при розробці методик навчання іноземних мов.

В лінгвістиці існує значна кількість наукових праць, що містять розгляд в цілому або окремі аспекти проблеми частотності вживання певного слова в англійській мові.

Вченими-лінгвістами, зокрема, В.В. Морковкіним, Ю.А. Саф’яном, О.М. Степановою, І.В. Дорофєєвою [10], П.М. Алексєєвим, Л.А. Туригіною [16], Е.А. Штейнфельдт [20], Г.П. Поляковою, Г.Я. Солганік [14], Л.Н. Засоріною [9], А.С. Ротарь, В.А. Чижаківським [17], М.М. Алексєєвою, І.П. Березиною, О.В. Борхсеніус [19], О.Н. Ляшевською, С.А. Шаровим [12], О.В. Васильєвим [7], А.В. Петроченковим [13] проведені ґрунтовні та трудомісткі дослідження, що мали результатом цікаві праці і розроблені авторські частотні словники та авторські методики навчання іноземної мови.

Для російської мови розроблено декілька словників. Першим вважають словник Г. Йоссельсона, виданий в Детройті у 1953 році на матеріалі російської мови дореволюційної Росії¹.

У 1963 р. в якості допомоги для викладачів був виданий “Частотний словарь современного русского литературного языка” Е.А. Штейнфельдт. У цьому словнику, що містить близько 2,5 тис. слів, даються списки слів за частотою вживання, за частинами мови (із зазначенням частотності деяких форм), загальний список слів за алфавітом. Існують також спеціалізовані словники, зокрема, у 1970 р. вийшов “Частотный словарь общенаучной лексики” під редакцією О.М. Степанової, а в 1971 р. – “Частотный словарь языка газеты” Г.П. Полякової та Г.Я. Солганік [14]. У свій час (1977 р.) досить повним вважався “Частотный словарь русского языка” за редакцією Л.Н. Засоріною [8], який містив близько 40 тис. слів, відібраних на базі обробки засобами обчислювальної техніки масиву з 1 млн. слововживань. Словники Е.А. Штейнфельдт [20], Л.Н. Засоріною [9], Л. Ляшевською [11] та ін. були створені на основі відносно невеликих колекцій текстів (400 тис. – 1 млн. слів) і значною мірою відображають специфіку російської мови радянського періоду (наприклад, частоти використання слів “партия” і “товариш” в них можна порівняти із частотою вживання службових слів).

Якщо спочатку створення частотних словників мало на меті передусім вдосконалення систем стенографії та відбір лексичного мінімуму, то на початку ХХІ ст. такі словники формуються в основному для потреб інформаційного пошуку та автоматизованого перекладу. Взагалі практичне застосування виявлених статистичних закономірностей та параметрів, що відображають вживання лексики в текстах, доволі широке. Окрім створення ефективних систем стенографії, на сучасному етапі, це, зокрема: відбір лексичного мінімуму при вивченні іноземних мов; атрибуція невідомих рукописів; створення економічних алгоритмів кодування текстів для ЕОМ, а також систем машинної обробки текстів – автоматизований переклад, інформаційний пошук, автоматичне реферування й анотування літератури.

В українському мовознавстві питаннями виявлення найчастотніших слів різних стилів займалися, зокрема, С. Бук [5] [6], Н.П. Дарчук, Т.О. Грязнухіна [8] та інші.

Частотність вживання слів в англійській мові також виступає складною, проте актуальною царинною досліджень лінгвістів із широким прикладним застосуванням. На даний момент одне з найактуальніших досліджень виконано О.В. Васильєвим і презентоване у його книзі “Английский: правила произношения и чтения, грамматика, разговорный язык” [14]. Результат цієї величезної праці він оформив у вигляді частотного словника в двох варіантах – за частотою вживання слів та в алфавітному порядку.

Проте, попри значний ступінь уваги лінгвістів до питань частотного аналізу слововживань у різних мовах та в англійській зокрема, його застосування у викладанні фахової англійської мови для студентів напряму підготовки “Облік і аудит”, як і питання розробки і побудови спеціалізованого частотного словника найбільш уживаних англійських термінів сфери “Облік і аудит” фахівцями-лінгвістами досі не розглядалося.

З огляду на вищевикладене надзвичайно важливими вважаємо дослідження частоти вживання слів у сфері бухгалтерського обліку, проведені М.В. Личагінін, А.М. Личагінін та А.С. Шевцовим [4], вченими у сфері економіки та інформатики.

¹ За даними О.Н. Ляшевської, С.А. Шарова [12]

Викладення основного матеріалу. Сучасні вимоги до фахівців у сфері бухгалтерського обліку включають володіння на високому рівні принаймні однією іноземною мовою. Однак фактично ця вимога означає мати здатність читати і розуміти неадаптовану фахову літературу. Все більшого значення набуває вміння читати публікації в електронному та друкованому вигляді, а також здійснювати пошук англійською мовою за ключовими словами в мережі інтернет. При цьому важливо не просто вміти прочитати текст, алей зробити це швидко, методом скорочитання, відразу розуміючи смисл, а не здійснюючи переклад подумки.

Оскільки частота вживання слів варіюється залежно від предметної області, досягти ефективності у процесі розуміння фахового тексту може допомогти використання частотних словників, а також опанування іноземної мови з їх використанням.

Взагалі частотний словник – це зазвичай одномовний словник, у якому лексичні одиниці охарактеризовано з врахуванням міри їх вживаності у сукупності текстів.

Слід зауважити, що наукове співтовариство як у сфері лінгвістики, так і в сфері бухгалтерського обліку зазвичай із насторогою сприймає спроби міждисциплінарного наукового пошуку. Однак, на нашу думку, колегам-лінгвістам варто ознайомитися із деякими розробками та результатами досліджень визнаних вчених і дослідників у сфері бухгалтерського обліку, оскільки це має безпосереднє прикладне значення.

Перспективним вважаємо застосування розробленого підходу і результатів досліджень, отриманих та відображених у публікаціях М.В. Личагіна (д.е.н., проф. зав. каф. бухгалтерського обліку), Л.А. Сипко (д.е.н., проф.) [4], М.В. Личагіна, Н.А. Каморджанової (д.е.н., проф.), Я.В. Соколова (д.е.н., проф.) [15], оскільки це може суттєво підвищити ефективність навчання основам спеціалізованої англійської мови, що обслуговує сферу бухгалтерського обліку.

Для побудови такого словника М.В. Личагін, А.М. Личагін та А.С. Шевцов опрацювали бібліографічну

Таблиця 1. Список найбільш часто вживаних англійських спеціалізованих бухгалтерсько-економічних термінів і загальноживаних слів

Термін	Кількість / частота вживань	Загальноживані слова	Кількість / частота вживань
1	2	3	4
1. account	3540	1. the	15961
2. earn	1529	2. of	10164
3. firm	1488	3. and	7432
4. audit	1346	4. in	4981
5. financial	1307	5. to	4716
6. manage	1307	6. a	3419
7. value	1179	7. be	3063
8. analyse	1058	8. that	2402
9. cost	1033	9. for	2242
10. report	914	10. on	1890
11. market	832	11. with	1596
12. effect	797	12. this	1545
13. disclose	717	13. we	1488
14. result	715	14. us	1241
15. model	685	15. information	1165
16. performance	672	16. by	1152
17. measure	652	17. an	1130
18. invest	550	18. as	1002
19. evidence	523	19. have	933
20. state	510	20. use	794
21. stock	505	21. from	776
22. tax	495	22. paper	752
23. companies	489	23. relation	724
24. standard	488	24. so	686
25. price	486	25. between	599
26. economic	459	26. research	586
27. provide	450	27. examine	544
28. forecast	444	28. study	537
29. risk	436	29. not	532

базу EconLit-AEA, у якій наведені дані за всіма розділами економічної науки та всіма видами публікацій за період 1992-перше півріччя 2004 р. За допомогою спеціальної програми, створеної А.С. Шевцовим, було вилучено усі назви та реферати публікацій із дескриптором M41, і в програмі Excel було створено список усіх слів, що зустрілися, із вказанням загального числа слововживань та розраховано частоти слововживання для кожного слова як відсотки від загального числа слововживань. Потім усі слова було проранжовано за зменшенням числа слововживань. Для зручності усі однокореневі слова зведено в одну статтю та об'єднано форми дієслів [4, с. 36].

В результаті вченими було сформовано частотний словник з 332 слів, які зустрілися 100 та більше разів у масиві з 9543 слів [4, с. 38-42]. Як прорахували М.В. Личагін, А.М. Личагін та А.С. Шевцов, знання перших 50 слів (а це всього 0,52 % від 9543 слів) забезпечить 46 % розуміння тексту. Наступні за списком 50 слів – це 56 % розуміння. 500 найбільш часто вживаних слів дадуть 82,8 %, а 1000 слів – 92 % розуміння змісту текстів предметної області “бухгалтерський облік” [4, с. 42].

Далі вчені М.В. Личагін, А.М. Личагін, А.С. Шевцов проаналізували 28 статей із мікродескриптором M41 “Accounting”², які користувалися найбільшою популярністю у мережі SSRN³, перевели їх у текстовий формат, провели комп'ютерний контент-аналіз спочатку в режимі “як є”, без об'єднання однокореневих слів.

Також проведені дослідження дозволили авторам сформулювати лексичні мінімуми облікових термінів для Російської Федерації. З використанням підходу вищевказаних авторів перспективним вважаємо провести подібні дослідження для вітчизняної нормативної бази, що врегульовує питання організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні.

Нижче наведено список англійських спеціалізованих бухгалтерсько-економічних термінів і загальноживаних слів, що проранжовано за частотою зменшення числа слововживань, сформовани на основі результатної таблиці М.В. Личагіна, А.М. Личагіна, А.С. Шевцова (табл. 1).

² Відповідно до прийнятої у світі класифікації Американської Асоціації Економістів (AEA), публікації з бухгалтерського обліку мають мікродескриптори M40 (“Загальні питання”), M41 (“Основні питання”), M42 (“Аудит”), M49 (“Інші питання”).

³ Провідну позицію серед авторитетних бібліографічних баз з економіки займають EconLit-AEA та Social Science Research Network (www.ssrn.com)

Продовження табл. 1

1	2	3	4
30. capital	413	30. change	527
31. income	398	31. more	508
32. increase	398	32. system	508
33. return	386	33. their	501
34. control	359	34. find	497
35. corporate	359	35. these	497
36. cash	349	36. under	475
37. asset	342	37. role	467
38. profit	326	38. decision	462
39. accrual	314	39. it	460
40. bank	314	40. which	460
41. flow	297	41. differ	453
42. produce	294	42. or	435
43. quality	294	43. method	426
44. comparability	287	44. sign	423
45. business	283	45. develop	420
46. current	272	46. at	396
47. industrial	270	47. variant	392
48. base	269	48. empirical	371
49. estimate	267	49. discuss	363
50. budget	266	50. than	359
51. investigate	263	51. international	356
52. govern	260	52. high	348
53. present	260	53. also	346
54. issue	257	54. can	346
55. expect	256	55. practical	343
56. fair	255	56. show	330
57. strategy	254	57. public	329
58. operate	253	58. associate	328
59. sum	248	59. suggest	328
60. incentive	245	60. time	312
61. determine	243	61. future	303
62. impact	241	62. two	298
63. ratio	241	63. its	293
64. rate	240	64. how	288
65. organization	232	65. test	287
66. evaluate	228	66. new	284
67. indicate	226	67. data	283
68. influence	226	68. explain	283
69. regulate	225	69. other	279
70. require	218	70. our	279
71. problem	217	71. do	277
72. profession	218	72. predict	277
73. environment	215	73. choice	276
74. case	214	74. set	271
75. response	214	75. level	269
76. period	212	76. experience	267
77. process	212	77. when	267
78. activity	211	78. some	258
79. contract	203	79. both	253
80. serve	203	80. part	250
81. consider	202	81. there	244
82. rule	200	82. may	234
83. error	199	83. whether	233
84. share	199	84. consist	225
85. improve	197	85. however	225
86. add	195	86. about	223
87. affect	194	87. important	221
88. hypothesis	194	88. but	220
89. policy	194	89. English	213
90. structure	193	90. such	207
91. sample	189	91. large	206
92. factor	185	92. historical	203
93. loss	185	93. year	202
94. announce	184	94. they	198
95. adopt	183	95. behave	195
96. alter	182	96. multi-	191
97. approach	182	97. low	190
98. equity	182	98. over	188
99. plan	181	99. one	187
100. relevance	180	100. general	186
101. assess	178	101. prior	178
102. extend	178	102. direct	175
103. liabilities	178	103. positive	175
104. implication	176	104. work	173
105. reduce	174	105. grow	171
106. theory	174	106. negative	171
107. option	172	107. into	168
108. interest	171	108. countries	164

Продовження табл. 1

1	2	3	4
109. secure	170	109. first	163
110. article	166	110. character	153
111. discrete	166	111. after	146
112. focus	166	112. long	146
113. applicable	161	113. up	145
114. identical	161	114. only	144
115. own	161	115. all	142
116. propose	160	116. most	140
117. framework	159	117. small	137
118. institutional	158	118. like	134
119. review	158	119. question	133
120. expenditure	154	120. great	132
121. compete	153	121. need	132
122. divide	153	122. should	132
123. private	152	123. number	131
124. contain	151	124. view	130
125. support	148	125. create	129
126. specific	146	126. follow	129
127. debt	144	127. those	129
128. compensate	143	128. exist	128
129. concept	142	129. independence	128
130. benefit	140	130. during	127
131. component	140	131. group	126
132. client	137	132. task	126
133. commit	135	133. recent	125
134. fund	132	134. three	124
135. agency	131	135. literature	122
136. bias	130	136. introduce	121
137. concern	130	137. through	121
138. principle	130	138. university	121
139. transfer	130	139. well	121
140. accuracy	128	140. argue	120
141. unit	127	141. book	120
142. contribute	125	142. less	120
143. allocate	124	143. while	119
144. lead	124	144. basic	118
145. perspective	123	145. know	118
146. implement	120	146. where	118
147. potential	120	147. who	118
148. balance	117	148. if	116
149. index	117	149. author	112
150. type	117	150. cross	112
151. adjust	115	151. give	111
152. annual	115	152. sever	111
153. internal	114	153. size	111
154. select	114	154. Japan	110
155. trading	114	155. reaction	109
156. depend	113	156. real	109
157. function	113	157. among	108
158. limit	113	158. because	108
159. allow	110	159. form	108
160. reflect	107	160. make	106
161. consequence	104	161. each	104
162. abnormal	103	162. ten	103
163. particular	103	163. foreign	102
164. recognition	102	164. term	101
165. explore	100	165. uncertain	101
166. voluntary	100		

Вважаємо, що пріоритетне вивчення слів з наведеного списку, отриманого в результаті виділення найбільш вживаних термінів в англійській бухгалтерській літературі, допоможе при проведенні інтенсивних тренінгів, експрес-навчання англійської мови для бухгалтерів.

Традиційні методики спрямовані на подання ключової термінології за певними темами, таким чином, слова потрібно вчити, оскільки "вони *можуть* знадобитися в майбутньому для розуміння та перекладу якогось спеціалізованого тексту". Якщо ж побудувати методику "від супротивного" – це дозволить зекономити час.

Інтерес студентів до вивчення спеціальної лексики можна зберегти, урізноманітвивши завдання, вдало підібравши фрагменти спеціалізованих текстів із якомога більшим використанням наведених слів, надавши чіткі можливості застосування отриманих знань термінології у навчальному процесі та пізнавально-дослідницькій діяльності.

Вважаємо, що при викладанні англійської мови для студентів, що навчаються за напрямом підготовки "Облік і аудит", в першу чергу слід звернути увагу на терміни з вищенаведеного списку, а також слова англійської спеціалізованої літератури, що найчастіше зустрічаються (табл. 2, табл. 3, табл. 4).

Як показано в ряді лінгвістичних досліджень, в англійській мові найбільш часто зустрічаються артиклі, сполучники, займенники, форми допоміжних дієслів to be, to have та ін. Проаналізувавши 28 статей із мікродескриптором M41 "Accounting", вчені М.В. Личагін, А.М. Личагін, А.С. Шевцов виявили, що визначений артикль the зустрічається у них 23129 разів, сполучник and – 12045 раз, вказівний займенник that – 4606 разів, прийменник for – 4213 разів.

Таблиця 2. Двадцять найбільш уживаних слів англійської мови (за різними версіями)

	За даними The New York Times Company [2]	За даними Оксфордського словника [3]	За даними Лейпцигського університету [1]	Заданими А.В. Васильєва [7]
1.	the	the	the	the
2.	of	be (всі форми)	of	a
3.	to	to	to	and
4.	and	of	and	to
5.	a	and	a	I
6.	in	a	in	is
7.	is	in	for	of
8.	it	that	is	have
9.	you	have	that	you
10.	that	I	on	he
11.	he	it	said	it
12.	was	for	with	in
13.	for	not	be	not
14.	on	on	was	was
15.	are	with	by	that
16.	with	he	as	his
17.	as	as	are	do
18.	I	you	at	on
19.	his	do	from	with
20.	they	at	was	she

Нами проведено узагальнення вказаних чотирьох позицій і сформовано зведений список слів (без збереження ранжування за частотністю), які згруповано за приналежністю до частини мови. Таким чином, права колонка таблиці позначає теми, на які варто звертати першочергову увагу при вивченні граматики, оскільки це матиме результатом полегшення та пришвидшення розуміння текстів (табл. 3).

Таблиця 3. Зведений список найбільш уживаних слів англійської мови за вищенаведеними позиціями

Слово	Приналежність до частини мови
1. be	Дієслово to be (бути) (особливо форми відповідного часу is, are, was)
2. is	
3. are	
4. was	Смислові дієслова (у формах основних часів Present Simple, Present Continuous, Past Indefinite)
5. do	
6. have	
7. say	Артикли (неозначений та означений)
8. a	
9. the	
10. by	Прийменники (в основному місця, часу)
11. for	
12. from	
13. in	
14. of	
15. on	
16. at	
17. to	
18. I	Займенники (в т.ч. вказівні)
19. you	
20. they	
21. he	
22. she	
23. it	
24. his	Сполучники
25. and	
26. with	
27. that	
28. as	
29. not	Заперечна частка

Уважне вивчення особливостей слововживання та словосполучень цього переліку дозволить суттєво поглибити та зміцнити фундамент знання студентів, що опановують спеціалізовану бухгалтерську англійську мову.

Інший підхід пропонується А.В. Петроченковим, який виділяє 135 слів за частотою вживання (табл. 4)

Таблиця 4. 135 найбільш уживаних слів англійської мови (неспеціалізована загальноживана лексика) за А.В. Петроченковим [13]

Слово	%
1	2
the	6,8%
of	10%
and, to	15%

Продовження табл. 4

1	2
a, in	20%
is, that, was, it, for	25%
on, with, he, be, I, by, as, at	30%
you, are, his, had, not, this, have, from, but, which	35%
she, they, or, an, her, were, there, we, their, been, has, will, one, all, would	40%
can, if, who, more, when, said, do, what, about, its, so, up, into, no, him, some, could, them, only, time, out, my, two, other, then, may, over	45%
also, new, like, these, me, after, first, your, did, now, any, people, than, should, very, most, see, where, just, make, between, back, way, many, year, being, our, how, work, us, get, come, think, go, take, tell, use, sir, thing, shall, same, such, much, find, here, each, again, still, old, little, state, present, against, know, under, before, above, place, part, through, across, although, upon, though	50%

Автор аналізу зауважує, що цим словам, що становлять центральне ядро сучасної англійської лексики, приділяється несправедливо мало уваги практично у всіх відомих навчальних посібниках і словниках, хоча за частотою вживання ці 135 слів в сумі дають 50 % слововживань в англійській мові.

Також слід звертати увагу студентів на слова-інтернаціоналізми, інтуїтивне розуміння значення яких дозволяє підвищити ступінь розуміння тексту. Разом із тим обов'язково увагу слід приділити так званім "хибним друзям перекладача", оскільки неперевірене використання перекладу, оснований лише на інтуїтивному розумінні слів, які видаються знайомими, може призводити до неприпустимих викривлень та помилок у документах, офіційних текстах, діловому листуванні, до комунікативних невдач у процесі бізнес-переговорів.

У підсумку це надасть студентам можливість використовувати англійську літературу у процесі навчання (при написанні курсових робіт, рефератів, підготовці доповідей), в наукових дослідженнях при підготовці кваліфікаційних робіт, передусім, магістерських, а також допоможе молодим дослідникам при написанні кандидатських робіт і перекладі англійською мовою анотацій до власних публікацій.

Проте слід зауважити, що вивчення зазначеного переліку слів не означає зупинки у вивченні лексики. Людина, що прагне опанувати фахову іноземну мову, має постійно розширювати власний вокабуляр та вдосконалювати навички володіння граматику.

Апробування нами обговорюваного підходу, що включав вивчення студентами запропонованого переліку слів та термінів, показало, що студенти із ентузіазмом сприймають факт, що лексика, яку вони вивчають, є найбільш уживаною саме у їх майбутній предметній області.

Проведене анкетування 72 студентів ІV курсів, що навчаються за напрямом підготовки "Облік і аудит" і здобувають ступінь бакалавра з економіки зі знанням іноземної мови в Інституті обліку і фінансів Житомирського державного технологічного університету (протягом 4 років відбувається поглиблене вивчення англійської мови фахового спрямування), показало, що 84% опитаних відмітили полегшення використання фахової англомовної літератури у навчальному процесі та проведенні досліджень при написанні бакалаврської роботи (IV курс) саме після вивчення слів із вищенаведеного переліку-мінімуму, сформованого за результатами частотного аналізу слововживань.

93% опитаних студентів (67 осіб) відмітили зростання особистої мотивації до вивчення фахової англійської мови.

Отже, одним із односторонньо позитивних результатів застосування вказаного підходу як однієї із складових методики викладання фахової англійської мови виступає позитивний психологічний ефект – підвищення загальної мотивації студентів до вивчення спеціалізованої англійської мови.

Отримані результати соціологічного опитування засвідчують доцільність включення поданого вище списку з 332 слів в якості пріоритетного для вивчення та пояснення студентам напрямку підготовки "Облік і аудит", що поглиблено вивчають англійську мову фахового спрямування, оскільки це дозволяє:

1) скоротити час "очікування значущого практичного результату" від вивчення іноземної мови;

2) скоротити час самопідготовки аспірантів для підготовки до складання кандидатського мінімуму з англійської мови як іноземної;

3) "озброїти" базовою термінологією для проведення первинного контент-аналізу англомовної літератури самостійно без використання словника, а для людей з недостатнім рівнем знань для точного перекладу – сформулювати вимоги до перекладу і відзначити найбільш значущі, на думку дослідника, цитати і фрагменти, які потребують кваліфікованого перекладу.

Також пропонуємо вивчення термінів здійснювати у кількості "7 одиниць в день"⁴ як найбільш оптимальне число для запам'ятовування, що доведено дослідженнями психологів.

Застосування такого підходу обіцяє міцніші і більш довготривалі результати, дозволяючи вивчати мову ефективніше і з меншими затратами праці і часу.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Таким чином, при викладанні англійської мови для студентів, що навчаються за напрямом підготовки "облік і аудит", в першу чергу слід звернути увагу на терміни і слова англомовної спеціалізованої літератури, що найчастіше зустрічаються. За приклад слід взяти список, сформований на основі контент-аналізу бібліографічних баз з економіки EconLit-AEA та Social Science Research Network М.В. Личагіним, А.М. Личагіним, А.С. Шевцовим, Я.В. Соколовим, Н.А. Каморджановою.

2. Одним із позитивних результатів застосування вказаного підходу як однієї із складових методики викладання фахової англійської мови виступає позитивний психологічний ефект – підвищення загальної мотивації студентів до вивчення спеціалізованої англійської мови, що доведено результатами анкетування студентів, на яких було апробовано методику.

3. Вищевикладене доводить необхідність взаємодії вчених сфер лінгвістики та бухгалтерського обліку при проведенні досліджень, оскільки в перспективі це зумовить обопільну наукову та прикладну цінність отриманих результатів.

4. Виявлення найбільш вживаної термінології для інших сфер економіки, здійснене із застосуванням комп'ютерних технологій, дозволить суттєво наблизити до змісту текстів, що мають найбільше значення, наповнення тлумачних словників і довідників у сфері не тільки бухгалтерського обліку, а й інших економічних дисциплін.

⁴ Обсяг короткочасної пам'яті визначається за кількістю одиниць інформації, яку людина в стані точно відтворити через кілька десятків секунд після однократного пред'явлення їй цієї інформації. "7 одиниць" – середній обсяг пам'яті.

5. Перспективним вважаємо провести дослідження щодо формування лексичних мінімумів облікових термінів для нормативної бази, що врегулює питання організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні.

6. Застосування методики контент-аналізу та виявлення частотності вживання бухгалтерських термінів допоможе у складанні словників-мінімумів, які дадуть тлумачення термінів, що застосовуються у нормативній базі, і крім того, забезпечать конкретний перелік термінів, за якими необхідно досягти конвенційності як у законодавчій базі, так і в академічному співтоваристві.

Список використаних літературних джерел

1. 10 тысяч наиболее употребительных англо-русских слов (по данным Лейпцигского Университета) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://wortschatz.uni-leipzig.de/Papers/top10000en.txt> 2. 1000 Most Common Words in English [Electronic resource]. – Access Mode: http://esl.about.com/library/vocabulary/bl1000_list1.htm 3. The 100 commonest English words (the Oxford English Corpus) [Electronic resource]. – Access Mode: <http://www.askoxford.com/oec/mainpage/oec02/?view=uk> 4. Активизация изучения учебных проблем / Под ред. М.В. Лычагина, Л.А. Сипко. – Новосибирск: ИЭОПП СО РАН. СибУПК, 2005. – 164 с. 5. Бук С. 3 000 наиболее частотных слов разговорно-бытового стиля украинской мовы. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2005. – 180 с. 6. Бук С. 3 000 наиболее частотных слов научного стиля украинской мовы. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2005. – 192 с. 7. Васильев А.В. Английский: правила произношения и чтения, грамматика, разговорный язык [Электронный ресурс] / А.В. Васильев. – Режим доступа: http://www.alleng.ru/texts/mybook/2500/TOP_1-2500.htm 8. Дарчук Н.П., Грязнухина Т.О. Частотный словарь современной украинской публицистики // Мовознавство. – 1996. – №4-5. – С. 15-19. 9. Засорина Л.Н. (ред.). Частотный словарь русского языка. Москва: Русский язык, 1977. 10. Лексические минимумы современного русского языка / В.В. Морковкин, Ю.А. Сафьян, Е.М. Степанова, И.В. Дорофеева; Под ред. В.В. Морковкина. М.: Рус. яз., 1985. 11. Лённгрен Л. (ред.). Частотный словарь современного русского языка [Lönngren, Lennart. The Frequency Dictionary of Modern Russian. ActaUniv. Ups., Studia Slavica Upsalensia Uppsala 32]. Uppsala, 1993. 12. Ляшевская О.Н., Шаров С.А. Частотный словарь национального корпуса русского языка: концепция и технология создания [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dialog-21.ru/digests/dialog2008/materials/html/53.htm> 13. Петроченков А.В. 135 самых ценных слов английского языка [Текст] / А.В. Петроченков. – М.: Энас-Глобулус, 2003. – 384 с. 14. Полякова Г.П., Солааник Г.Я. Частотный словарь языка газеты. Изд-во Московского университета, 1971. – 281 с. 15. Соколов Я.В., Каморджанова Н.А., Лычагин М.В. Бухгалтерский учет: проблемы и методы изучения и обучения / ИЭОПП СО РАН. – Новосибирск, 2007. – 287 с. 16. Частотный англо-русский словарь газетной лексики / Сост. П.М. Алексеев, Л.А. Турыгина. М.: Воениздат, 1984 17. Частотный англо-русский словарь. Подъязык экономики. Разделы "Планирование", "Экономическая кибернетика". Л.: Изд-во ЛГУ, 1986 18. Частотный немецко-русский словарь-минимум газетной лексики / Сост. А.С. Ротарь, В.А. Чижковский. М.: Воениздат, 1976 19. Частотный словарь общенаучной лексики немецкого языка. / Составители Алексеева М.М., Березина И.П., Борхсениус Е.В. и др. – М.: Наука, 1983. – 184 с. 20. Штейнфельдт Э.А. Частотный словарь современного русского литературного языка. 2500 наиболее употребительных слов. – Таллин, 1963. – 316 с.

КОЗЛОВА Марія Олегівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фундаментальних економічних дисциплін Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- облік у зарубіжних країнах;
- актуальні проблеми міжнародної економіки.

Стаття надійшла до редакції: 20.08.2012 р.

